

xvii, 26). *Nec expectabunt qui descendunt in lacum veritatem tuam*: quos de fastigio divinæ contemplationis in lacum propriæ diffidentiae forte devolvi contigerit. Quod procul dubio fit, cum nimia quis tristitia post acceptam tantam lætitiā absorbetur. At vero *vivens, vivens ipse confitebitur tibi*. Est qui vivens carne, mortuus est spiritu; et est qui mortuus carne, nihilominus mortuus est spiritu: sed horum neuter laudabit te, aut confitebitur tibi. Cæterum *vivens, vivens ipse confitebitur tibi*: qui videlicet non tantum carne, sed et spiritu vivit, ipse confitebitur tibi, *sicut et ego 1091 hodie*. Hac me duplici vita tuo munere vivere confido. Sequitur:

9. *Pater filiis notam faciet veritatem tuam*. Non revelatur servo veritas, quia servus nescit quid faciat dominus ejus (Joan. xv, 15). Sed nec mercenarius rapitur ad contemplandam veritatem, qui propriam quærit utilitatem. Filio autem pater notam faciet veritatem suam, quem audit dicentem: *Verumtamen non quod ego volo, sed quod tu, Pater* (Matth. xxvii, 39). Revelatur itaque servo Dei potestas; mercenario felicitas, filio veritas. Non quod in Deo ista discreta sint, cui idem posse, quod felicem et veracem esse: sed quod a creatura Creator pro diversis ejusdem creaturæ affectibus, diversis sentiantur respectibus. Cum sancto enim sanctus, et cum perverso erit perversus (Psal. xvii, 26). Audi denique vocem filii. *Domine, salvum me fac*. Quare? forte ne ardeat in inferno, forte ne fraudetur præmio? Non, inquit; *sed psalmos nostros cantabimus cunctis diebus vitæ nostræ in domo Domini*. Non, inquit, quero salutem ut poenas vitæ, aut in cælo regnem; sed ut te in æternum cum illis laudem, de quibus scriptum est: *Beati qui habitant in domo tua, Domine, in sæcula sæculorum laudabunt te* (Psal. lxxxiii, 5). Servus dicit: *Vadam ad portas inferi*. Mercenarius: *non videbo Dominum Deum in terra viventium*. Filius: *Psalmos nostros cantabimus cunctis diebus vitæ nostræ in domo Domini*. Cui simile est illud: *Aperite mihi portas justitiæ; ingressus in eas confitebor Domino* (Psal. cxvii, 19). Et qui timet ire ad portas inferi, et qui Deum cupit videre propter quietem sui, uterque profecto quærit quæ sua sunt. Porro qui psalmos cantare desiderat in domo Domini, non sua vel pericula ligit, vel lucra appetit; sed illum procul dubio diligit, quem laudare gestit cunctis diebus vitæ suæ. Laudatur non immerito in æternum, qui vivit et regnat per omnia sæcula sæculorum. Amen.

SERMO IV.

De quærendo Deo, et triplici vinculo quo coheremus Deo [Alias, *De triplici coherentia vinculorum, clavorum et glutinorum*].

1. Non hic stamus tota die otiosi. Scimus enim et quid quærimus, et quis est qui nos conduxit. Deum quærimus, Deum expectamus. Non est parva res nec parvi animi, cum illa quæ singulari pietatis nomine gloriatur, sæpius sese queratur esse frustratam, dicens: *Quæsi vi illum, et non inveni* (Cant.

iii, 1). Est enim sicut amabilis, ita etiam admirabilis; quia cum non quæritur invenitur, et non invenitur cum quæritur. Si nati essemus ex quo factus est homo super terram, et usque ad centum millia annorum vita nostra extenderetur, non esset tamen condigna quæsitio hujus temporis ad futuram gloriā quæ revelabitur in nobis. Ecce nunc tempus quærendi, ecce nunc dies inveniendi præ manibus sunt. *Quærite, inquit, Dominum dum inveniri potest; invocate eum dum prope est* (Isai. lv, 6). Erit tempus quando non erit locus, cum ille fons miseratōnis interminabili siccabitur siccitate. *Quæretis me, inquit, et non inveniatis* (Joan. vii, 34). Bonus es, Domine, animæ quærenti te. Si quærenti, quanto magis invenienti? Si tam dulcis est memoria, qualis erit præsentia? Si mel et lac dulce est sub lingua, quid erit super linguam?

2. Hinc probate vos, fratres, si in via estis, si non exorbitatis. *Lætetur, inquit, cor quærentium Dominum* (Psal. civ, 3). Si gaudeis ad labores, si inoffenso, si indefesso pede curritis viam mandatorum Dei, si quotidie utriusque hominis status recentior est ad proficiendum, quam ad incipiendum; profecto quæritis faciem ejus semper. Quo ergo abiit dilectus ex dilecto, et quæremus eum? Ubi est? Quid dixi miser! Sed ubi non est? Altior est cælo, inferno profundior, latior terra, mari diffusior. Nusquam est, et ubique est; quia nec abest ulli, nec ullo capitur loco. Ipse hic est, sed ego hic non sum. Quam verisimilius videretur, ut tu hic non esses, et ego hic essem, Domine! Sed ego nec hic, nec alibi sum; quia ad nihilum redactus sum, et nescivi (Psal. lxxii, 22). Vere ad nihilum, 1095 id est ad peccatum, et nescivi; quia non fui ibi cum primus patrens meus devoravit me morsu amarissimo. Hinc est quod, corde contractus et corpore, diffuso in voluptates, in amaritudines, habens innatam culpam, poenam cogitatum, totus fluidus et enervis. Ille autem qui idem ipse est, qui dixit: *Ego sum qui sum* (Exod. iii, 14), veraciter est, cui est esse quod est

3. Quæ ergo participatio, quæ conventio illius qui non est ad illum qui est? Quomodo possunt tam diversa conjungi? *Mihi, ait sanctus, adherere Deo bonum est* (Psal. lxxii, 28). Immediate ei conjungi non possumus; sed per medium aliquod poterit fieri fortassis ista conjunctio. Et ne diutius vos protraham, tria sunt vincula quibus ei astringimur; et sic tria, ut sola: cum solis istis, vel istorum similibus, omne quod ligatur, ligetur. Et primum accipite funes; secundum clavos ligneos vel ferreos; tertium gluten. Primum astringit fortiter et dure; secundum fortius et durius; tertium suaviter et secure. Fune quodam modo alligatus est Redemptori, si quis forte, dum vehementiori tentatione turbatur, proponit sibi honestatis intuitum, memoriam promissionis, et hoc interim se fune retinet, ne propositum penitus abrumpatur. Durum profecto vinculum et molestum, sed et periculosum nimis, et quod diu tenere non possit: siquidem putrescunt funes, et

putoris vinculum aut obliviscimur, aut abrumpimus cito. Est autem qui clavis configitur Domino majestatis, quem timor Dei ligat, qui non expavescit ad vultus hominum, sed ad memoriam gehennalium tormentorum; et hic quidem peccare non metuit, sed ardere. Durius tamen et fortius primo imprimitur; quia cum ille vacillet in proposito, isie propositum non amittit. Tertius vero glutine ei conglutinatur, id est charitate, qui tam suaviter quam secure ligatus adhærens Deo, unus spiritus est cum eo. Iste est qui quæcunque, undecunque, sive quæ facit, sive quæ ei fiunt, ad suum commodum revocat et retorquet. Beatus hujusmodi homo et abundantis spiritus influens majestate, qui suavis, et unctus portat omnes et neminem onerat ipse: qui terribilius et horribilius ipsa gehenna judicat in re vel levissima vultum Omnipotentis scienter offendere. Hic est fratrum amator et populi Israel. Hic est qui multum orat pro populo, et pro civitate sancta Jerusalem (II Machab. xv, 14). *Glutino bonum est, ait Isaias* (Isai. xli, 7). Bonum est, revera et jucundum, quia alia duo, ne mala dixerim, comparatione istius gravia et importabilia sunt.

4. Sed ille misericors oculus, qui novit figmentum nostrum, neminem salvandorum dimittit in primo, sed provehit ad secundum; et ne ibi quidem deserens. de secundo perducit ad tertium. Primo siquidem quia pudet deserere æstuantes vix sustinemus ad horam; secundo jam timentes et sperantes proficimus; tertio perficimur amantes. Sic igitur duobus præcedentibus timore pariter et pudore exclusis, in solius amoris reclinatorio commoramur. Ita et Christus prius quidem ligatur, secundo crucifigitur, tertio glutinosa aromatum inunctione linitur: non quod opus haberet corpus illud hujusmodi aromatis solidari, quod dissolvi omnino non poterat, aut videre corruptionem; sed qui propter nos Judæorum sputa sustinuit, propter nos quoque fidelium non est dignatus unguenta. Et attende, quod vix unius diei spatio in funibus et clavis moratus, cum unctio victor, et victurus perenniter resurrexit. Sic et electos in duobus prædictis non diutius patitur immorari, sed ungit eos unctio misericordiæ suæ, ut crucifixi mundo, et mundus illis, jam resurgant in novitate spiritus et dicant: *Quis nos separabit a charitate Dei?* (Rom. viii, 35.)

5. Hoc glutino agglutinavit nos sibi ille divinus intuitus a constitutione mundi, ut essemus sancti et immaculati in conspectu ejus in charitate. Scimus enim quia qui natus est ex Deo, non peccat, quia generatio cælestis servat eum (I Joan. v, 18). Generatio cælestis est æterna prædestinatio, qua Deus prævidi nos conformes fieri imagini 1096 Filii sui. Ex his nullus peccat, id est, in peccato perseverat (82); quia novit Dominus qui sunt ejus, et propositum Dei manet immobile, Etsi horrendorum criminum nota David inuritur, etsi Maria Magdalene septem dæmoniis cumulatur, etsi princeps aposto-

(82) Confer sermonem 23 in Cantica, num. 15, et mone 1 de Septuagesima.

PATROL. CLXXXIII.

lorum in profundum negationis submergitur: non est tamen qui de manu Dei possit eruere. Quos enim prædestinavit, hos et vocavit: et quos vocavit, hos et justificavit (Rom. viii, 30). Nonne huic adhærere Deo bonum est? Quærite, fratres, quærite Dominum, et confirmamini; quærite faciem ejus semper (Psal. civ, 4). Quærite Dominum, et vivat anima vestra (Psal. lxxviii, 13). *Et anima mea, inquit, illi vivet* (Psal. xxi, 31), quæ mundo mortua est. Quæ enim mundo vivit, non illi vivit. Sic ergo quæramus eum, ut et semper quæramus, et cum venerit quærere nos, dicat de nobis: *Hæc est generatio quærentium eum, quærentium faciem Dei Jacob* (Psal. xxiii, 6). Sicque aperiantur portæ æternales, et introcat rex gloriæ et nos cum illo, qui est Deus benedictus in sæcula. Amen.

SERMO V.

De verbis Hab., ii, 1, «Super custodiam meam stabo.»

1. Legimus in Evangelio, quod prædicante aliquando Salvatore, et sub mysterio edendi corporis sui discipulos ad communicandum passionibus suis admonente, dixerint quidam: *Durus est hic sermo*; et ex hoc jam non fuerint cum eo. Interrogati vero discipuli an et ipsi vellent abire: *Domine, inquit, ad quem ibimus? verba vitæ æternæ habes* (Joan. vi, 61, 67, 68, 69). Ita dico vobis, fratres, usque hodie quibusquam manifestum est quoniam verba quæ loquitur Jesus, spiritus et vita sunt; et propterea sequuntur illum: aliis dura videntur, et miseram alibi quærunt consolationem. Sapientia siquidem in plateis clamitat, in lata videlicet et spatiosa via quæ ducit ad mortem, ut revocet ambulantes per eam. Denique *Quadragesima annis, inquit, proximus fui generationi huic, et dixi: Semper hi errant corde* (Psal. xcvi, 10). Habes et in alio psalmo: *Semel locutus est Deus* (Psal. lxi, 12). Semel utique, quia semper. Una enim, et non interpolata, sed continua et perpetua locutio est.

2. Revocat autem peccatores ad cor, de cordis errore redarguit, pro eo quod ibi habitat ipse, ibique loquatur, faciens nimirum quod docuit per prophetam dicentem: *Loquamini ad cor Jerusalem* (Isai. xl, 2). Nam Babylon, quoniam terra est, nec potest sustinere universos sermones ejus; elongatur a corde, et in carne magis ambulat, tanquam mortua a corde, imo tanquam columba seducta non habens cor. Vult enim lætari cum malefecerit, et exultare in rebus pessimis: audiensque vocem Domini hujusmodi, gaudia nullatenus approbantem, sed detestantem, sed arguentem, sed condemnantem, fugit, et abscondit se in similitudine prævaricatoris Adæ. Sed heu me! quam vile operimentum quæris, misera anima! quam inutile quæris operimentum! Folia enim sunt quæ intexis; folia, inquam, quæ nil tibi caloris præbeant, nil habeant soliditatis. Orto denique sole arescent, et ventus urens disperget illa; te vero nuda et misera remanebis. Tunc ergo nihil opertum quod non reveletur quoniam velicit Dominus qui et illuminabit abscondita tenebrarum, et lib. de Gratia et Libero Arbitrio, num. 29, cum ser-

manifestabit consilia cordium. Non erit jam quo lateas, misera. Frustra dices montibus: *Cadite super nos*: et collibus: *Operite nos* (Osee, x, 8); quoniam nudam et apertam oportebit te stare ante tribunal Christi, ut audias vocem iudicii, quæ vocem consilii contempsisti. Ecce enim quid loquitur: Deus: *Agite*, inquit, *pœnitentiam* (Matth. iii, 2): et dissimulant multi, et continent aures suas, et dicunt: *Durus est hic sermo*. Non sic impij non sic dissimulare poteritis, cum sonabit asperum illud verbum, et auditio mala: *Ite, maledicti, in ignem æternum* (Matth. xxv, 41).

3. Videtis, fratres, quam salubriter admonet nos Propheta, ut si vocem ejus audierimus hodie, non obduremus corda nostra. Eadem enim pene verba et in **1097** Evangelio legitis, et in propheta. Ait enim Dominus in Evangelio: *Oves meæ vocem meam audiunt* (Jon. x, 27). Et sanctus David in psalmo: *Populus*, inquit, *ejus* (haud dubium quin Domini) *et oves pascuæ ejus, hodie si vocem ejus audieritis, nolite obdurare corda vestra* (Psal. xciv, 7, 8). Utilius namque et multo salubrius est hodie audire eum consulentem, consolantem, admonentem, docentem; et, ut multum, arguentem, increpantem, corripientem: quam in die illa tam amara, tam lugubri, tam tenebrosa audire illum judicantem, indignantem, ulciscentem, sævientem, condemnantem. Bonum, inquam, mihi, ut humiliter, ut corripiat me justus in misericordia, et increpet me, quam ut oleum peccatoris impinguet caput meum; ne forte terra invehiar, quam percutiat virga oris sui, quando vasa figuli virga ferrea conterentur. Bonum mihi propter verba laborum ejus cum Propheta custodire vias duras (Psal. xvi, 4), quam pariter cum impio interficij spiritu laborum ejus.

4. Nunc autem si quid amaritudinis sentio in voce ejus, non sine dulcedine est; quoniam, cum iratus fuerit, misericordiæ recordabitur: imo vero et ipsa indignatio non aliunde quam de misericordia est. Quos enim amat, arguit et castigat, et flagellat omnem filium quem recipit (Hebr. xii, 6); visitans in virga iniquitates ejus, et in verberibus peccata ipsius; misericordiam autem suam non dispergit ab eo. Propterea qui prudentes sunt, non operiunt vulnera sua, sed delegunt, et confitentur Domino quoniam bonus, quoniam in sæculum misericordia ejus; et sic vinum reprehensionis infundit, ut non desit oleum consolationis. Propterea, inquam, sapiens apprehendit disciplinam, nequando irascatur Dominus, et jam secundum multitudinem iræ suæ non quærat, sed recedat zelus ejus ab ipso. Inde est enim quod sapientis cor, ubi tristitia; cor vero stultorum, ubi lætitia: (Eccl. vii, 5.) sed tristitia illius convertetur in gaudium, et extrema gaudij illorum luctus occupabit. Audi denique Habacuc prophetam, quomodo Dominicam non dissimulet increpationem; sed sedula ac sollicita circa eam cogi-

(82*) Hic sermo subjicitur sermonibus Nicolai Claræ-Vallensis, sed non est Bernardo indignus, tamen si quedam accedunt ad ea quæ leguntur In ser-

monibus. Ait enim: *Super custodiam meam stabo, et figam gradum in munitionem; ut videam qui dicat mihi et quid respondeam ad arguentem me*. Et nos ergo fratres, obsecro, super custodiam nostram stemus, quoniam tempus militiæ est. Nec in sterquilinio hujus miseri corporis, sed in corde, ubi Christus habitat in iudicio et consilio rationis sic conversatio nostra; ita sane ut non ipsa habeamus fiduciam, nec fragili innitatur custodia; sed figamus gradum in munitionem, firmissimæ petreæ Christo totis viribus innitentes, sicut scriptum est: *Qui statuit supra petram pedes meos, et direxit gressus meos* (Psal. xxxix, 3). Sic ergo constituti et stabiliti, jam contemlemur, ut videamus quid dicat nobis, et quid respondeamus ad arguentem nos.

5. Primus enim contemplationis gradus iste est, dilectissimi, ut incessanter consideremus quid velit Dominus, quid placeat ei, quid acceptum sit coram ipso. Et quoniam in multis offendimus omnes, et tortitudo nostra in illius recititudinem voluntatis offendit, nec conjungi ei aut coaptari potest; humiliter sub potenti manu Dei altissimi, et omnino solliciti simus miserabiles non exhibere in oculis misericordiæ ejus, dicentes: *Sana me, Domine, et sanabor; salvum me fac, et salvus ero* (Jerem. xvii, 14), et illud: *Domine miserere mei, sana animam meam quia peccavi tibi* (Psal. xl, 5). Postquam enim in hujusmodi cogitationibus mundatus est oculus cordis, jam non in spiritu nostro cum amaritudine, sed

in divino magis spiritu cum multa delectatione versamur; nec jam consideramus quæ sit voluntas Dei in nobis, sed quæ sit in se ipsa. Vita enim in voluntate ejus, ut hoc nobis in omnibus utilius atque omnino commodius esse non dubitemus, quod ejus congruit voluntati. Et propterea, quam sollicitè conservare volumus vitam animæ nostræ, tam solliciti simus, quoad possumus, ab ea non deviare. Deinde cum jam in spirituali exercitio aliquatenus profecerimus, ducem sequentes Spiritum, qui scrutatur etiam alta Dei; cogitemus quam suavis sit Dominus, quam bonus in semetipso, orantes cum Propheta **1098** ut videamus voluntatem Domini, et visitemus jam non cor nostrum, sed templum ejus (Psal. xxvi, 4); et cum eodem Propheta nihilominus dicentes: *Ad me ipsum anima mea conturba est, propterea memor ero tui* (Psal. xli, 7). In his enim duobus tota spiritualis conversationis summa versatur, ut in nostra consideratione turbemur et contristemur ad salutem, in divina respiremus; ut de gaudio Spiritus sancti habeamus consolationem; et hinc timorem et humilitatem, inde vero spem concipiamus et charitatem.

SERMO VI (82*).

De cute, carne et ossibus animæ.

1. Beatus David in psalmo de justis loquitur, dicens: *Multæ tribulationes justorum, sed de omnibus mone 32 de diversis, num. 3. Citatur in lib. viii Florum, cap. 68. Editus primum Rotomagi absque anni designatione sub nomine Bernardi.*

his liberabit eos Dominus. Custodit Dominus omnia ossa eorum; unum ex his non conteretur (Psal. xxxiii, 20, 21). Quod nemo dictum esse de corporeis ossibus arbitretur: præsertim cum tot beatorum martyrum ossa confracta sint manibus hominum impiorum, et contrita dentibus bestiarum. Sed miranda prorsus et miseranda humanarum conditio animarum, quæ, licet tam multa foris ingenti vivacitate percipiant, nulla tamen perspicacitate semetipsas, sicut sunt, nosse aut cogitare sufficiant; sed egeant omnino figuris et ænigmatibus quibusdam corporearum similitudinem, ut ex visibilibus et exterioribus possint vel aliquatenus invisibilia atque interna conjicere. Ponamus itaque velut quamdam animæ cutem cogitationem, carnem affectionem, ut consequenter os ejus intentionem possimus accipere. Sic enim erit in ossis integritate animæ vita, in carnis incorruptione sanitas, in cutis specie pulchritudo. Quæ sunt ergo tribulationes justorum, nisi quod interdum decoloratur cutis, cum videlicet inutilis cogitatio in corde versatur? Nonnunquam vero etiam caro vulneratur, quando scilicet ad hoc usque cogitatio pernicioso procedit, ut delectatione corumpatur affectio. Nam ossa quidem justorum omnino integra atque illæsa custodiuntur a Domino, ut nunquam frangatur propositum cordis eorum, nunquam salutis [alias, salubris] intentio conteratur; ut videlicet concupiscentiæ titillanti etiam detur assensus. Sicut enim peccati cogitatio decolorat, affectio vulnerat, sic consensus omnino animam necat.

2. Caveamus ergo, dilectissimi, cogitationes inutiles, ut animarum nostrarum facies decora permaneat: ut oblitæ quæ retro sunt, id est populum nostrum et domum patris nostri, concupiscat Rex speciem nostram. Exeamus de terra nostra, ut non comprehendat nos cogitatio spectans ad voluptatem carnis. Exeamus et de cognatione nostra id est a cogitationibus curiositatis, quæ nimirum, cum in sensibus corporeis habitet, carnali utique cognata est voluptati. Exeamus etiam de domo patris nostri ut fugiamus cogitationes superbiæ et vanitatis. Eramus nos aliquando, sicut et cæteri, filii iræ: eramus et nos ex patre diabolo, qui nimirum rex est super omnes filios superbiæ, et in montibus elationis sedem sibi atque habitaculum infelicissimum præparavit. Quod si forte aliquando talis aliqua cogitatio mentem subierit, tota sollicitudine laboremus citius abluere et eradere sordem qua nos maculari conspiciamus clamantes cum Propheta, ac dicentes: *Asperges me, Domine, hyssopo, et mundabor; lavabis me, et super nivem dealbabor* (Psal. l, 9). Jam vero si quando forte per incuriam et negligentiam nostram transierit cogitatio inutilis etiam in affectum cordis, scientes quoniam non macula est jam, sed plaga, tota festinatione ad auxilium Spiritus, qui adjuvat infirmitatem nostram, recurramus, clamantes illud de psalmo, et dicentes: *Domine, miserere mei, sana*

(83) Et hic sermo Nicolai sermonibus subjectus est: sed Bernardi genium omnino sapit, existatque

animam meam, quia peccavi tibi (Psal. v). **1099** Humanæ enim sunt tentationes istæ, nec ex toto caveri possunt, quoad in hoc corpore mortis peregrinamur a Domino. Nemotamen parvipendat aut dissimulet ista; quoniam, etsi non mortifera sunt, certe periculosa.

3. Intentionem vero et propositum mentis ea sollicitudine custodiamus, fratres, qua vitam animarum nostrarum volumus custodire; quoniam istud omnino est peccatum ad mortem, cum ex consensu et deliberatione delinquimus, proprio iudicio condemnati. Nec idcirco sane id dixerim, ut desperet si quis forte delicti hujus sibi conscius est, sed ut expavescat præcipitium, et qui cecidit, adjiciat citius ut resurgat. Noverit enim excedisse se a justitia, quicumque hujusmodi est. Cujus os confractum est et comminutum, noverit præcisum se a corpore Christi, de quo nimirum legitur: *Os non comminuetis ex eo* (Exod. xii, 46; Joan. xix, 36). Unde et in passione sua, licet plagis virgarum in livorem decolorata sit cutis ut livore ejus nos sanaremur; licet clavis vulnerata sit caro, et lancea latus ejus apertum, ut sanguine ejus redimeremur; os tamen non est comminutum ex eo. Propterea et sanctus David: *Non est, inquit, occultatum os meum a te, quod fecisti in occulto* (Psal. cxxxviii, 15). Et in alio psalmo: *Ossa, inquit, mea ut cremium aruerunt* (Psal. ci, 4). Quod tunc fit, cum omnem delectationem boni prorsus amisisse videtur anima, solamque sibi arida intentionis fortitudinem reservasse. Et vide ne forte tale aliquid etiam beatus Job pateretur, cum diceret: *Pelli meæ consumptis carnibus adhæsit os meum* (Job. xix, 20); ut videlicet corrupta affectione vix solam sibi intentionem spiritualis cogitatio vindicaret.

SERMO VII (83).

De triplici gloria, in illud Apostoli, « Qui gloriatur in Domino gloriatur. » (II Cor. x, 17, 18.)

1. Qui gloriatur, in Domino gloriatur. Noverat Apostolus gloriam propriam esse Creatoris, non creaturæ, secundum illud: *Gloriam meam alteri non dabo* (Isai. xlii, 8); et: *Gloria in excelsis Deo, et in terra pax hominibus bonæ voluntatis* (Luc. ii, 14); itemque: *Non nobis, Domine, non nobis, sed nomini tuo da gloriam* (Psal. cxiii, 9). Sed consideravit rationalem creaturam adeo affectare gloriam, ut aut vix aut nunquam ab hoc compesci desiderio possit: quippe quæ ad imaginem facta est Creatoris. Propterea secundum datam sibi a Deo sapientiam, saluberrimum advenit consilium; dicens: Quandoquidem persuaderi nobis non potest non gloriari; saltem qui gloriatur, in Domino gloriatur. Et considera quantum superexcedat Pauli philosophia philosophiam sapientium mundi hujus, quæ nimirum stultitia est apud Deum (I Cor. iii, 19). Cum enim nonnullos viderint philosophi alienis delectari laudibus, et gloriam ab invicem quærere; qui inter eos fuere præcipui, prudenter adverterunt vanam esse inter hosce Bernardi sermones in omnibus editis et editis et manuscriptis, uti et superior.

hujuscemodi gloriam, et penitus contemnendam. **A** Sed considerantes deinde, ac studiosius inquirentes quænam appetenda esset gloria sapienti; hic jam plane evanuerant in cogitationibus suis, propriam cuique sufficere gloriam arbitrantur, quasi vero anima, quæ a semetipsa esse non potest, a se possit esse beata. Sicut ergo cupidi laudis alienæ tota sollicitudine operam dabant ea operari quæ mirarentur homines et laudarent: sic isti sola ea judicabant sectanda esse, quæ interior arbiter animus approbaret.

2. Et hæc quidem summa philosophia sapientium hujus mundi est, ipsa quoque minus habens, licet propinquior veritati. Unde et utramque gloriam solum veritatis contemplatione transcendens Apostolus: *Qui gloriatur, inquit, non in altero, non in se sed in Domino gloriatur.* Et eam, quæ veritati videbatur esse vicinior, majori proinde redarguens sollicitudine, et condemnans certo judicio veritatis: *Non enim, inquit, qui se ipsum commendat, ille probatus est, sed quem Deus **1100** commendat.* Ut quid enim aut de alterius hominis, aut de meo ipsius judicio sollicitus sum, cujus nec vituperio reprobis, nec laude probatus inveniar? Fratres, si me ante vestrum oporteret tribunal astare, merito super vestris laudibus gloriare. Quod si vel meo ipsius esse judicandus examine, jure meo ipsius testimonio contentus, propriis laudibus delectarer. Nunc autem cum nec vestro, nec meo, sed Dei sim judicio præsentandus; quantæ insipientiæ, imo et insanitiæ est, aut in vestro me, aut in meo ipsius testimonio gloriari: præsertim cum ipse sit cujus oculis omnia nuda sunt et aperta, et cui nequaquam opus sit ut quis ei testimonium perhibeat de homine? Merito proinde Apostolus ipse, vanæ et fallacis gloriæ reprobor: *Mihi, inquit, pro minimo est ut a vobis judicer, aut ab humano die: sed neque meipsum judico. Nihil enim mihi conscius sum, sed non in hoc justificatus sum; qui autem judicat me, Dominus est (I Cor. iv, 3, 4).* In quibus verbis illud quoque diligenter considerandum est quod, alienum quidem judicium pro minimo habens, suum quoque nequaquam sequeretur, quamvis non illud adeo pro minimo judicaret habendum. Nemo enim scit hominum quæ sunt in homine, nisi spiritus hominis qui in ipso est (I Cor. ii, 11), ut comparatione interioris testimonii, exterius omnino pro nihilo sit habendum. Quid enim mihi cum eorum laudibus quibus ignovus sum? Quod si vel ipse qui in homine est spiritus omnia quæ hominis sunt nosse posset, profecto sufficeret testimonium ejus. Nunc autem pravum est cor hominis, et imperscrutabile etiam sibi ipsi (Jerem. xvii, 9); adeo ut præsentia quoque magna ex parte ignoret, futura vero sua omnino nosse non possit. Quia tamen aliquatenus novit præsentia, si non reprehendat nos conscientia nostra, nos quidem gloriam, sed fiduciam habemus ad eum, sicut beatus Joannes ait (Joan. iii, 21). Cum autem veritatis ipsius, quam nihil latet: sententiam de nobis tenere meruerimus, in ea plane securius poterimus gloriari

3. Interim vero *nolite ante tempus judicare* ait Apostolus, *donec veniat Dominus, qui et illuminabit abscondita tenebrarum (I Cor. iv, 5).* Illa enim perfecta omnino erit et segura gloriatio, cum erit unicuique laus a Deo. Nunc quoque licet non plenarie, licet non sine timore et sollicitudine multa, aliquatenus tamen in Domino gloriamur, testimonium perhibente Spiritu sancto spiritui nostro quod filii Dei sumus. Hinc enim vere possumus gloriari, quod tantum habemus Patrem, quod majestati ineffabili cura est de nobis. Unde et propheta: *Domine, inquit, quid est homo, quia magnificas eum? aut quid apponis erga eum cor tuum? Job. vii, 17.* Itaque qui gloriatur, jam non in meritis suis gloriatur. Quid enim habet quod non acceperit? Si autem accepit, quid gloriatur quasi non acceperit? In eo ergo a quo accepit, gloriatur, non quasi ipse magnus sit, sed quia magnificet eum Deus: hoc est, ut in illis quæ accepit, non quasi ea non acceperit, sed quasi qui ea accepit gloriatur. Neque enim ait Apostolus: Si autem accepisti, quid gloriaris? sed: *quid gloriaris, inquit, quasi non acceperis? (I Cor. iv, 7)* ut non prohibeat, sed doceat gloriari.

4. Sed quid sibi vult quod ait: *Non enim qui se ipsum commendat, ille probatus est sed quem Deus commendat?* Quis est enim quem in hoc sæculo commendat Deus? Quomodo commendabit Veritas eum, qui adhuc reprehensibilis invenitur? Denique ego, inquit, *quos amo arguo et castigo (Apoc. iii, 19)* Hæcne commendatio est tota? Prorsus, quantum mihi videtur, ipsa est. Quæ est enim melior et efficacior commendatio, quam divinæ erga nos attestatio charitatis? Testimonium vero amoris ejus nullum credibilius, nullum certius in hac vita, quam quod desiderat propheta, ubi ait: *Corripiet me justus in misericordia, et increpabit me (Psal. cxl, 5).* Hæc namque increpatio, qua jugiter nobis suggerit in occulto Spiritus veritatis quid desit nobis, superbiam, negligentiam, ingratitude repellit. Quo triplici vitio omne paulo minus religiosorum hominum genus periculose laborat, pro eo quod minus attendit cordis aure percipiant, quid intus loquatur is, qui neminem palpat, **1101** Spiritus veritatis, Quod nonnullis exinde provenit, nisi fallor, quod propriæ gloriæ cupidi, nulla ratione quiescere possunt, cum in se ipsis penitus nihil inveniunt unde possint aliquatenus gloriari. Perfecta autem et segura gloriatio est, cum veremur omnia opera nostra, sicut testatur beatus Job de se ipso (Job. ix, 28): et, cum Isaia propheta, omnes justitias nostras non aliud quam pannum menstruatæ reputandas esse cognoscimus (Isai. lxiv, 6). Nihilominus tamen confidimus etiam et gloriamur in Domino, cujus misericordia tanta est super nos, ut a gravioribus quidem, et quæ ad mortem peccata sunt, custodiat nos, et tam benigne ipsa imperfectionis nostræ delicta, et conversationis impuritatem nobis manifestare, et agnitam condonare dignetur, quatenus in humilitate et sollicitudine et gratiarum actione firmiter

radicati, jam non in nobis, sed in Domino gloriemur.

SERMO VIII. (83).

De diversis affectionibus vel statibus, quibus anima est sub Deo.

1. Quod diversis nominibus Deum, nunc quidem patrem, nunc magistrum vocamus, aut Dominum, non illius simplicissimæ et omnino invariabilis naturæ diversitas ulla in causa est: sed affectionum nostrarum multiplex variatio secundum diversos profectus animæ vel defectus. Videntur enim quædam animæ sub patrefamilias agere, quædam sub Domino, quædam sub magistro, quædam quoque sub patre, et nonnullæ cum sponso, ut cum proficientibus proficere, cum immutatis mutari videatur et ipse, qui juxta Prophetam mutati quidem creaturas, et mutabuntur, licet idem ipse sit, et anni ejus non deficient (Psal. ci, 27, 28). Denique quid in alio psalmo idem Propheta ad ipsum loquatur attende. *Cum sancto, inquit, sanctus eris, et cum viro innocente innocens eris, et cum electo electus eris; atque ut magis miremur, et cum perverso, inquit, perverteris.* Et quemadmodum sic mutetur, imo sic mutet immutabilis ipse, secutus adjungit: *Quoniam tu populum humilem salvum facies, et oculos superborum humiliabis (Psal. xviii, 26-28).*

2. At vero quoniam non prius quod spirituale, sed, prius quod animale, deinde quod spirituale: videntur mihi quatuor interdu conversionem nostram præcedere status; unus sub nobis ipsis, tres sub principe mundi hujus. Est enim anima sub se ipsa, cum propriam sequitur voluntatem, libertate perniciose gaudens. Hic est filius ille prodigus, qui portionem paternæ substantiæ, quæ se contingebat, accepit; ingenium scilicet, memoriam, vires corporis cæteraque similia bona naturæ: quibus non ad divinam, sed ad suam uteretur voluntatem, essetque tanquam sine Deo in hoc sæculo. Est autem interim homo sub se, cum propriæ satisfaciens voluntati, necdum tamen possidetur a vitiis et peccatis; quoniam qui facit peccatum, jam non sui ipsius servus est, sed peccati. Jam hinc vero proficiscitur in regionem longinquam, qui prius quidem separatus erat, sed necdum elongatus a patre. Accepta siquidem portione substantiæ, factus est sui juris: et quamvis recesserit ab auctore, proximus tamen fuit, quandiu ab opere non recessit. Hoc autem tandiu fit, dum licita quidem, sed non expedientia pro sua sequitur voluntate. At postquam recesserit et a se ipso, declinans scilicet in peccatum, tunc jam in longinquam vere proficiscitur regionem; quoniam ab eo qui summe et singulariter est, nihil longius eo quod nullo modo est; nihilque remotum magis ab eo, a quo et per quem, et in quo sunt omnia, **1102** quam peccatum, quod nihil est inter omnia.

3. Porro justam divinæ ultionis judicium est ut fugitivum patris filium alter sibi usurpet in servum.

(83.) Hic sermo Guerrico abbati Igniacensi tribuitur in Bibliotheca Patrum: sed non reperitur inter Guerrici sermones in codice Coloniensi;

A Unde et profectus in regionem longinquam, uni civium legitur adhæsisse: quem ego non alium quam unum ex malignis spiritibus intelligendum puto, qui pro eo quod obstinatione irreparabili peccant, et transierunt in affectum malitiæ et nequitiae, jam non sunt hospites et advenæ, sed quasi cives et inhabitatores peccati. Quid est autem quod civi dicitur adhæsisse pauper adolescens et peregrinus, nisi quod factus est subditus illi? Denique quomodo adhæserit sequentia manifestant. Sic enim habes: *Adhæsit uni civium regionis illius et misit eum in villam suam pascere porcos.* Et nota quod famis necessitate civi maligno dicitur adhæsisse, sicut Israel tempore famis descendisse legitur in Ægyptum (Gen. xlvii, 6). Periculosa plane et perniciosa esuries, quæ liberos addicat miseræ servituti, subjiciat operibus luti et lateris, porcis associet, imo et servos faciat esse porcorum. Unde autem egestas tanta ei qui dives advenerat, nimirum omnibus, quæ de paterna substantia in suam acceperat portionem? Ex eo sine dubio quod præmissum est, dissipasse eum bona sua vivendo luxuriose cum meretricibus, *Propterea, inquit, cepit egere (Luc. xv. 11-15).*

4. Porro meretrices istas concupiscentias carnis intellige, cum quibus luxuriose vivendo dissipat bona naturæ, dum eis abutitur ad voluptatem. Hinc, ut jam diximus, egestas succedit perniciose, teste Scriptura quod non satiatur oculos visu, nec auris impleatur auditu (Eccle. i, 8). Mittitur ergo pascere porcos, corporeos scilicet sensus, qui volutabro luti et spurcitiis oblectantur. Et vide ne forte hi sint porci, quos ejecti ab homine maligni spiritus intrant (Matth. viii, 32). Ejectum enim a rationali nostro, id est a mente, peccatum sensibus corporis hæret, Apostolo teste quod mente consentiat legi Dei, carne vero legi peccati, quæ est in membris nostris. Unde ei in alio loco: *Scio, inquit, quod non est in me bonum, hoc est in carne mea (Rom. vii, 18-25).* Quid tamen agendum est, cum sic ejecti ab homine, porcos inhabitant spurci spiritus, nisi quærenda remedia lacrymarum, et currendum ad aquas, quarum abundantia male vivida radix peccati suffocetur in eis? Quamvis hæc omnimoda peccati extinctio fini potius reservata videtur.

5. Hæc in excursu quodam sunt dicta, ut proinde manifestius assignarem quoniam modo eum quem sub semetipso reperit, sibi malignus subjiciat, tanquam fortis armatus intrans et possidens atrium in quo pauper et debilis inventus est habitator. Verumtamen tripliciter mihi videntur homines esse sub principe tenebrarum. Primum quidem, nec volentes nec nolentes: quod convenit his qui necdum habent voluntatis usum; sunt tamen vasa iræ propter originale peccatum, donec alligato forti vasa ejus diripiat fortior per sacramentum adveniens, verus utique Moyses, qui in aqua venit, nec in aqua solum, sed in aqua et sanguine. Secundo modo, volentes, cum imo inter Bernardi sermones de diversis in editis et manuscriptis omnibus occurrit, et in Floribus citatur.